

De Duitse patiënt

Columns - 14 februari 2019 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Een bureau-collega klaagt in deze grieperige weken (heel) graag en (heel) veel over haar '*Kreislauf*'. Ze zucht en steunt erbij, en haar toch al sterke hang naar drama krijgt een extra zwaarmoedige ondertoon. "Heb jij het ook?", vraagt ze, bijna hoopvol. "Nee", zeg ik: "Nederlanders hebben geen *Kreislauf*."

Natuurlijk is dat een merkwaardige uitspraak, maar het is een feit dat het begrip *Kreislauf* alle mij bekende Berlijnse Nederlanders proest-lachen bezorgt. Niemand zou het begrip ooit serieus gebruiken, omdat het in het Nederlands geen equivalent heeft.

'Bloedsomloop', zo zou je het kunnen vertalen. Maar niemand heeft 'last' van zijn bloedsomloop. Het betekent in pragmatisch Nederlands gewoon: 'een beetje duizelig' of 'ik voel me wat slapjes'. *Kreislauf* klinkt grootser, zwaarder, gevaarlijker; het hele lichamelijke systeem wordt er in samengevat.

In dat ene woordje zit een opvallend cultureel verschil hoe er met eenvoudige lichamelijke kwaaltjes wordt om gegaan. In Duitsland is het kwaaltje geen kwaaltje, het is een zorgwekkende last. De Duitse patiënt hoeft zich daar ook niet voor te schamen, want hij heeft - in ieder geval theoretisch - een gezondheidssysteem ontwikkeld dat bij zijn gevoeligheden past.

Van een drie-dagen-wachten-regel voor een doktersbezoek hoor ik hier nooit wat. Er is geen huisarts die als 'poortwachter' van de specialist optreedt - je kan vrij van de ene naar de andere verder trekken, al moet je dan wel heel veel wachttijd meenemen. Iedere gang naar de dokter eindigt in een flinke lijst met benodigde middeltjes van de apotheek - terwijl de Nederlandse huisarts erom bekend staat te zeggen: "Neem maar een paracetamol".

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

De vraag, die in opvallend veel weblogs gesteld wordt, is natuurlijk: in welk land is het beter voor je gezondheid? Ik heb zelf ooit de fout gemaakt met een pijnlijke linkerarm en net iets te zwaarmoedige blik naar een Duitse dokter te gaan. Het

heeft me twee keer een onderzoek naar een hartaanval, en twee maanden wachten op een MRT-scan opgeleverd, met daarbij de allerm minst geruststellende mededeling: "Mocht u zich vreemd voelen, zoek dan direct de eerste hulp op".

De redding kwam toen ik na 6 maanden op een opvallend vrolijke orthopeed stuitte, die uit het grensgebied met Nederland kwam. Na één keer drukken diagnosticeerde hij - terecht - een computerarm; vervelend, maar niet dodelijk. Het was de tijd dat ik terugverlangde naar mijn Nederlandse huisarts met zijn paracetamol. Tot ik me herinnerde dat diezelfde huisarts met die methode een familielid een paar maanden lang had laten wachten - die daarop aan kanker stierf.

Het cultuurverschil levert aan beide zijden uitwassen op. In het 'nuchtere Nederland' gaat het in de gezondheidszorg vooral om efficiëntie; het systeem dient zo min mogelijk belast te worden. De Duitse artsen maken daarentegen gretig gebruik van de zwaarmoedige patiënt. Een studie vorig jaar wees uit dat veel Duitse ziekenhuizen opereren zonder een directe noodzaak: het levert hen simpelweg geld op.

Harde cijfers bewijzen echter: de Duitse patiënt heeft uiteindelijk toch minder aan zijn ijverige specialisten. In vergelijking met andere West-Europeanen sterven de Duitsers eerder dan anderen, berichtte het geneeskundige tijdschrift 'The Lancet' eind 2018. De oorzaak: ze eten te vet en bewegen te weinig. Het gevolg: hart- en vaatziekten, die in het Duits natuurlijk ook *Kreislauf*-ziekten worden genoemd.

Op een stuk fietsen ("tegen de wind in!", zoals de oude Hollanders zeiden) of minder worst-gebraden-in-boter te eten, komt de Duitse patiënt niet. Wel is er een complete *Körperkultur* opgebouwd om de *Kreislauf* in goede banen te leiden; de geneeskrachtige thermen en sauna's, waarin afwisselende warme en koude baden de *Kreislauf* dienen op te wekken.

Ik klaag niet: ik kom graag in de vele thermen rondom Berlijn en ben blij dat er voor ieder kwaaltje een specialist te bezoeken is. Maar tussen al die Duitse gevoeligheid heb ik wel mijn Hollandse nuchterheid herontdekt. Sinds ik in Duitsland woon, spring ik ostentatief begin januari bij Den Haag de Noordzee in: vast erg goed voor mijn *Kreislauf*.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/30345/de-duitse-patient>